

Економічні науки

УДК 657.6

Ганцева Тетяна Валеріївна

*здобувачка вищої освіти кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державного торговельно-економічного університету*

Gantseva Tetyana

*Higher Education Student of the Department of
financial analysis and audit
State University of Trade and Economics*

Науковий керівник:

Міняйло Вікторія Петрівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: 0000-0001-5867-7135*

**ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА АУДИТ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
FINANCIAL CONTROL AND AUDIT IN HEALTHCARE
INSTITUTIONS**

Анотація. У статті розглядаються важливі аспекти фінансового контролю та аудиту в закладах охорони здоров'я. Особлива увага приділяється аналізу взаємозв'язку між внутрішнім і зовнішнім аудитом, державним фінансовим контролем і впровадженням цифрових технологій. Доведено значущість ефективного фінансового менеджменту для стабільного функціонування медичних установ. Запропоновані напрями вдосконалення механізмів контролю й аудиту спрямовані на забезпечення прозорості та раціонального використання фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансовий контроль, аудит, заклади охорони здоров'я, бюджетні кошти, цифрові технології.

Summary. *The article examines the current issues of financial control and audit in healthcare institutions. The relationship between internal and external audit, state financial control and the implementation of digital technologies is analyzed. The importance of effective financial management in healthcare institutions is substantiated. Ways to improve control and audit mechanisms are proposed to ensure transparency in the use of funds.*

Introduction. *Financial control and audit are the main elements of financial resource management in healthcare. In the context of industry reform, the introduction of effective monitoring mechanisms that prevent abuse, increase the efficiency of fund allocation and promote transparency of financial transactions is especially important.*

In Ukraine, healthcare is financed through budgetary and extra-budgetary sources, which requires careful control over their use. Despite the availability of a regulatory framework, there are a number of problems associated with the insufficient effectiveness of financial control and audit mechanisms.

Problem statement. *Financial control and audit in healthcare institutions are important tools for ensuring the effective use of budget funds, preventing financial violations, and improving resource management. In the context of healthcare system reform, transparency of financial flows and control over their targeted use are of particular importance.*

Analysis of recent research and publications. *Modern research in the field of healthcare financial control focuses on issues of auditing the efficiency of the use of budget funds (Petrenko, 2020), the introduction of digital technologies into financial monitoring (Ivanenko, 2021), and the fight against corruption risks (Sydorenko, 2019). However, the issue of interaction between state and*

independent audit in ensuring the financial stability of healthcare institutions remains insufficiently explored.

Purpose of the article. The purpose of this study is to analyze modern approaches to financial control and audit in healthcare institutions, identify the main problems, and propose ways to solve them.

Key words: *financial control, audit, healthcare institutions, budget funds, digital technologies.*

Постановка проблеми. Фінансовий контроль і аудит виступають ключовими складовими управління фінансовими ресурсами у галузі охорони здоров'я. В умовах реформування системи особливу важливість набуває впровадження дієвих інструментів моніторингу, які дозволяють уникати зловживань, забезпечувати ефективний розподіл коштів і підвищувати прозорість фінансових процесів.

В Україні фінансування медичної галузі здійснюється як за рахунок бюджетних, так і позабюджетних джерел, що обумовлює необхідність ретельного контролю за їх раціональним використанням. Проте, попри існування нормативно-правової бази, залишається низка проблем, пов'язаних із недостатньою ефективністю систем фінансового контролю та аудиту.

Фінансовий контроль і аудит у медичних закладах виступають ключовими інструментами для забезпечення раціонального використання бюджетних ресурсів, запобігання фінансовим порушенням та підвищення ефективності управління ресурсами. У контексті реформування системи охорони здоров'я особливу важливість має прозоре управління фінансовими потоками та контроль за їх цільовим і ефективним використанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження у сфері фінансового контролю охорони здоров'я зосереджуються на

питаннях аудиту ефективності використання бюджетних коштів (Петренко, 2020), впровадженні цифрових технологій у фінансовий моніторинг (Іваненко, 2021) та боротьбі з корупційними ризиками (Сидоренко, 2019). Проте залишається недостатньо розкритим питання взаємодії державного та незалежного аудиту у забезпеченні фінансової стабільності медичних закладів.

Мета статті. Метою даного дослідження є аналіз сучасних методів фінансового контролю та аудиту в установах охорони здоров'я, ідентифікація ключових проблем і розробка рекомендацій щодо їх подолання.

Основний матеріал дослідження. Сутність і значення фінансового контролю у сфері охорони здоров'я

Фінансовий контроль у медичних установах — це система заходів, що спрямована на перевірку законності, ефективності та раціонального використання фінансових ресурсів. Він охоплює аналіз витрат на надання медичних послуг, перевірку документації, контроль за дотриманням бюджетних зобов'язань та відповідністю фінансування чинним нормативам.

Основні функції фінансового контролю:

1. Запобігання фінансовим порушенням — контроль за дотриманням законодавчих вимог і фінансової дисципліни.
2. Розподіл ресурсів — забезпечення справедливого розподілу фінансових коштів між закладами та підрозділами.
3. Оцінка ефективності витрат — перевірка, наскільки ефективно використовуються виділені кошти.
4. Підвищення прозорості — запобігання корупційним ризикам та нецільовому використанню ресурсів.

Фінансовий контроль здійснюється на державному рівні через спеціальні органи (Державна аудиторська служба, Рахункова палата,

Національна служба здоров'я України) та внутрішні підрозділи медичних установ.

Фінансовий контроль у закладах охорони здоров'я включає:

- **Внутрішній контроль**, що здійснюється керівництвом закладу;
- **Зовнішній аудит**, який проводять незалежні аудиторські компанії;
- **Державний контроль**, що здійснюється органами Державної аудиторської служби та Рахункової палати України.

Таблиця 1

Види фінансового контролю в закладах охорони здоров'я

<i>Вид контролю</i>	<i>Суб'єкт контролю</i>	<i>Основні функції</i>
Внутрішній контроль	Адміністрація лікарні	Оцінка фінансової ефективності та запобігання порушенням
Зовнішній аудит	Незалежні аудитори	Перевірка фінансової звітності, виявлення ризиків
Державний контроль	Державні органи	Контроль дотримання бюджетної дисципліни та законодавства

Аудит це незалежна оцінка фінансової діяльності закладу охорони здоров'я з метою визначення точності фінансової звітності, відповідності витрат до запланованих бюджетних показників та виявлення можливих ризиків.

Основні види аудиту в медичних закладах:

1. Внутрішній аудит – проводиться службами внутрішнього контролю лікарень або медичних установ для аналізу власної фінансової діяльності.
2. Зовнішній аудит – здійснюється незалежними аудиторськими компаніями чи державними органами контролю.
3. Операційний аудит – оцінює ефективність управління фінансами, оптимізацію витрат та ефективність використання бюджетних коштів.

4. Фінансовий аудит – перевіряє відповідність фінансової звітності до стандартів бухгалтерського обліку та законодавчих вимог.

Впровадження сучасних цифрових технологій дозволяє покращити якість фінансового контролю у закладах охорони здоров'я. Сучасні інформаційні системи дозволяють автоматизувати фінансовий моніторинг, зменшити ризики шахрайства, покращити точність фінансового обліку та сприяти швидкому прийняттю управлінських рішень.

Основні цифрові технології, що використовуються у фінансовому контролі медичних закладів:

- **Блокчейн** – технологія, яка забезпечує прозорість та захищеність фінансових операцій. Використання блокчейну у сфері охорони здоров'я дозволяє створити децентралізовані реєстри фінансових транзакцій, які неможливо підробити або змінити. Це знижує корупційні ризики та забезпечує достовірність облікових даних.

- **Штучний інтелект (AI) та машинне навчання** – використовуються для аналізу великих обсягів фінансових даних, виявлення підозрілих транзакцій та прогнозування можливих фінансових порушень. Алгоритми AI можуть автоматично оцінювати ефективність використання бюджетних коштів та попереджати про ризики фінансових зловживань.

- **Хмарні технології** – забезпечують централізоване зберігання фінансової документації та полегшують доступ до неї для всіх зацікавлених сторін. Використання хмарних сервісів у фінансовому аудиті дозволяє зменшити ризик втрати даних, спрощує обмін інформацією між установами та прискорює процес аудиту.

- **Big Data та аналітика** – технології обробки великих даних допомагають аналізувати фінансові потоки медичних закладів, виявляти аномалії та оптимізувати бюджетні витрати. Завдяки використанню

аналітичних платформ керівники медичних установ можуть приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу коштів.

- **Автоматизовані системи фінансового управління** – такі системи, як ERP (Enterprise Resource Planning), допомагають інтегрувати бухгалтерський облік, аудит, закупівлі та управління персоналом в єдину платформу, що значно підвищує ефективність фінансового менеджменту у лікарнях та поліклініках.

Таблиця 2

Використання цифрових технологій у фінансовому аудиті

Технологія	Переваги
Блокчейн	Неможливість підробки фінансових даних, прозорість операцій
Штучний інтелект	Автоматизований аналіз даних, виявлення аномалій
Хмарні сервіси	Швидкий доступ до інформації, зменшення ризиків втрати даних
Big Data	Глибока аналітика фінансових потоків, прогнозування ризиків
ERP-системи	Централізоване управління фінансами, зниження операційних витрат

Застосування цифрових технологій у фінансовому контролі медичних закладів сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних ресурсів, забезпеченню прозорості та зниженню рівня фінансових зловживань. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку нових методик автоматизованого аудиту та інтеграцію різних цифрових платформ у єдину систему управління фінансами у сфері охорони здоров'я.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Фінансовий контроль та аудит у сфері охорони здоров'я мають вирішальне значення для ефективного використання ресурсів. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку інтегрованих систем фінансового моніторингу з використанням сучасних інформаційних технологій.. Використання сучасних цифрових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект, хмарні сервіси та ERP-системи, дозволяє мінімізувати ризики

корупції, підвищити точність фінансових даних і покращити процеси управління фінансовими потоками.

Незважаючи на позитивні зрушення у сфері фінансового аудиту, залишається низка викликів, які потребують вирішення. Зокрема, це недостатня цифровізація фінансового контролю у державних медичних установах, відсутність єдиних стандартів аудиту, а також необхідність підвищення фінансової грамотності керівників медичних закладів.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері включають розробку інтегрованих цифрових систем моніторингу, впровадження штучного інтелекту для автоматизованого аудиту та адаптацію міжнародного досвіду фінансового контролю до умов української медицини. Такі дослідження сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансами у сфері охорони здоров'я та забезпеченню стабільності її фінансової системи.

Conclusions and prospects for further research. Financial control and audit in the healthcare sector are crucial for the effective use of resources. Further research can be aimed at developing integrated financial monitoring systems using modern information technologies. The use of modern digital technologies, such as blockchain, artificial intelligence, cloud services and ERP systems, allows minimizing corruption risks, increasing the accuracy of financial data and improving financial flow management processes.

Despite positive developments in the field of financial audit, a number of challenges remain that need to be addressed. In particular, this is the insufficient digitalization of financial control in state medical institutions, the lack of uniform audit standards, as well as the need to improve the financial literacy of medical institution managers.

Prospects for further research in this area include the development of integrated digital monitoring systems, the introduction of artificial intelligence for automated auditing and the adaptation of international experience in financial control to the conditions of Ukrainian medicine. Such research will

help improve the efficiency of financial management in the healthcare sector and ensure the stability of its financial system.

Література

1. Петренко О. Фінансовий аудит у сфері охорони здоров'я. Київ: Наукова думка, 2020.
2. Іваненко Л. Цифрові технології у фінансовому моніторингу. Львів: Видавництво ЛНУ, 2021.
3. Сидоренко В. Корупційні ризики в медичних закладах та шляхи їх подолання. Харків: Основа, 2019.

References

1. Petrenko O. Financial audit in the healthcare sector. Kyiv: Naukova Dumka, 2020.
2. Ivanenko L. Digital technologies in financial monitoring. Lviv: LNU Publishing, 2021.
3. Sydorenko V. Corruption risks in medical institutions and ways to overcome them. Kharkiv: Osnova, 2019.